

Position Paper Wet toekomst pensioenen

Vereniging van gepensioneerden pensioenfonds PGB

(def 16 juni 2023)

Inleiding

De Wet toekomst pensioenen (Wtp) alsook het Besluit uitvoering Pensioenwet en de Wet verplichte pensioenregeling bepaalt dat verenigingen van gepensioneerden die voldoen aan in de wet gestelde voorwaarden, 'hoorrecht' hebben (dat wil zeggen dat zij gehoord moeten worden) in het kader van de door sociale partners (werkgevers en werknemersvertegenwoordiging) te nemen besluiten over de overgang en onder welke voorwaarden naar een nieuwe pensioenregeling binnen Wtp.

De Memorie van Toelichting bij de Wtp schrijft voor dat de keuzes in het kader van de mogelijke overgang naar een nieuwe pensioenregeling binnen de Wtp én de overwegingen die tot de verschillende keuzes van sociale partners hebben geleid, volledig en helder moeten worden weergegeven en dat duidelijk inzicht moet worden geboden in de voor- en nadelen van de gemaakte keuzes in een zogenaamd transitieplan.

In dat transitieplan moeten aan de orde te komen:

- a) Het karakter van de pensioenregeling.
- b) Informatie over hoe wordt omgegaan met bestaande pensioenaanspraken en pensioenrechten, en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Invaren is hierbij voor pensioenfonds de standaard, waarvan gemotiveerd kan worden afgeweken.
- c) Een overzicht van de effecten per leeftijdscohort van de overstap op de gewijzigde pensioenregeling, berekend aan de hand van de voorgeschreven maatstaven.
- d) De gemaakte afspraken over compensatie voor de onder c) genoemde cohorten.
- e) Een financieringsplan voor de compensatie (met name afschaffing doorsneesystematiek) waarbij inzichtelijk wordt gemaakt in welke mate elke bron ingezet zal worden.
- f) Voor zover van toepassing, de gemaakte afspraken over de initiële vulling van de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve.

De Vereniging van gepensioneerden die aan de voorwaarden in de Wet voldoet, moet door sociale partners gehoord worden over de inhoud van dit transitieplan op een zodanig tijdstip dat dit inhoudelijk nog van invloed kan zijn op het transitieplan en de daarin verwoorde keuzes.

De Vereniging van Gepensioneerden van pensioenfonds PGB (VVG-PGB) is volledig rechtsbevoegd, heeft in haar statuten staan dat zij de belangen van gepensioneerden met betrekking tot de huidige of toekomstige aanspraken op pensioen uit het PGB behartigd, heeft bijna 15.000 leden hetgeen neerkomt op ruim 13% van alle pensioengerechtigden (en 16% van al diegenen die een oudedagspensioen genieten) voldoet daarmee aan de in de wet gestelde eisen en komt derhalve het zogenaamde Hoorrecht toe.

Als voorbereiding hierop heeft de VVG-PGB dit Position Paper Wtp (position paper) opgesteld.

Doel en status Position Paper Wtp

Sociale partners dienen in de komende periode keuzes te maken over de implementatie van de Wtp en dus de inhoud van het transitieplan. Om tijdig duidelijk te maken welke elementen daarbij in het bijzonder voor gepensioneerden van belang zijn, zijn in dit position paper de voor ons belangrijkste ijkpunten en toetsingscriteria weergegeven en toegelicht; afgesloten door een samenvatting van de belangrijkste punten.

Bovendien wordt een format opgesteld voor de overzichtsrapporthages die wij graag zouden willen ontvangen om te kunnen beoordelen hoe het nieuw verwachte pensioen zich zal ontwikkelen in diverse scenario's als ook hoe dit zich verhoudt tot de verwachte ontwikkeling van het huidige pensioen. Dit format zal (te zijner tijd) als bijlage bij position paper worden opgenomen.

Wij hopen met dit position paper een start te kunnen maken voor een constructief overleg tussen onze vereniging en de betrokken sociale partners om zo tot een evenwichtige implementatie te kunnen komen van de Wtp voor uw bedrijfstak / onderneming in ons pensioenfonds, waar alle partijen zich in kunnen vinden.

Specifieke situatie bij Pensioenfonds PGB

PGB kent door zijn multisectorale karakter, met zowel verplichte (bedrijfstak) aansluitingen als vrijwillige (onderneming) aansluitingen én verschillende huidige basisregelingen (DB en DC) met keuzes daarbinnen en diverse 'vrijwillige aanvullende producten' een bijzondere uitgangssituatie voorafgaand aan de implementatie van de Wtp.

Na de implementatie van de Wtp is PGB voornemens twee regelingen naast elkaar uit te voeren, de Solidaire Premiereregeling (SPR) én de Flexibele Premiereregeling (FPR). Dat vraagt echter wel nadere invulling van deze basisregelingen waarover PGB de afgelopen periode in gesprek is geweest met (een afvaardiging van) sociale partners. Immers, niet alles zal naast elkaar technisch uitvoerbaar zijn en ook de uitvoeringskosten moeten binnen acceptabele grenzen kunnen blijven.

Dit overleg leidt tot een productpakket dat binnen Pensioenfonds PGB na de implementatie van Wtp gevoerd zal worden waarbinnen sociale partners hun pensioenafspraken vorm kunnen geven.

Deels zijn de punten die in dit position paper zijn verwoord inmiddels ook in de voorgenomen besluiten van PGB rondom het (concept) productpakket verwerkt. Daarover zijn wij overigens ook met PGB in gesprek geweest. Wij hechten er echter aan om alle voor ons relevante punten in dit position paper te benoemen.

IJkpunten

1. Zicht op een koopkrachtig pensioen

Zowel in het in 2019 door sociale partners met het kabinet gesloten pensioenakkoord als ook bij de daarop gebaseerde Wtp is 'zicht op een koopkrachtig pensioen' als kernelement benoemd. Voor ons is dat een zeer wezenlijk uitgangspunt voor mogelijke voorgenomen wijzigingen.

Dat leidt voor ons tot de volgende toetsingscriteria:

1.1 Startpensioenuitkering na transitie tenminste gelijk aan daarvoor

Voor ons is uitgangspunt een start-ouderdomspensioen (inclusief nabestaandenpensioen) in de nieuwe regeling dat na de transitie tenminste gelijk is aan de nominale pensioenuitkering in de huidige regeling, waarbij de daarna jaarlijks verwachte koopkrachtontwikkeling tenminste gelijk zal zijn aan de verwachte pensioenuitkomsten van de huidige regeling.

Daarbij gaan we ervan uit dat de jaarlijkse aanpassing van de pensioenuitkering volgens het in het wetsvoorstel Wtp neergelegde principe van 'collectieve uitkeringsfase' voor alle gepensioneerden gelijk is.

1.2 Koopkrachtambitie tenminste 2%

Onder koopkrachtbehoud en een koopkrachtig pensioen verstaan wij dat op het invaarmoment alle deelnemers en gepensioneerden uitzicht hebben op een gemiddelde jaarlijkse stijging van hun pensioen met tenminste 2% per jaar (zijnde de door de Europese Centrale Bank gehanteerde lange termijn inflatiedoelstelling).

1.3 Beperkte beweeglijkheid van de uitkering

Het beleggingsbeleid zal zo ingericht moeten worden dat aantoonbaar met een grote mate van zekerheid de beweeglijkheid van de uitkering en met name de schokken omlaag in de hoogte van de uitkering, voor gepensioneerden acceptabel en hanteerbaar blijft.

Zo nodig en waar mogelijk wordt daarbij gebruik gemaakt van de mogelijkheden tot dempen van de beweeglijkheid van de uitkering door inzet van de solidariteitsreserve.

2. Een evenwichtige transitie

De Memorie van Toelichting geeft aan dat als uitgangspunt voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel geldt dat deze als geheel evenwichtig dient te zijn. *“Dit houdt in dat het afschaffen van de doorsneesystematiek, het wijzigen van de pensioenregeling, de keuze om wel of niet in te varen en de afspraken over compensatie in het geheel doorlopen moeten zijn en in het geheel moeten zijn bekeken. Deze situatie wordt afgezet tegen de situatie dat de huidige pensioenregeling ongewijzigd wordt voortgezet onder het huidige financiële toetsingskader”.*

Dat leidt wat ons betreft tot het volgende toetsingscriteria:

2.1 De standaardmethode is uitgangspunt

Bij de transitie naar de nieuwe pensioenregeling spreken wij ons nadrukkelijk uit om de standaardmethode te hanteren als methodiek voor de vermogensverdeling. Deze methodiek is objectief, transparant en sluit nauw aan bij de balanswaardering in het huidige stelsel. De andere methode, de VBA-methode, is minder transparant, zet naar onze mening de deur open voor doelredeneringen en maakt het daarmee mogelijk naar gewenste uitkomsten toe te werken.

2.2 Het fondsvermogen wordt evenwichtig verdeeld

Ten aanzien van een evenwichtige verdeling van het totale fondsvermogen dat op het moment van transitie na aftrek van de noodzakelijke wettelijke voorzieningen resteert, houden wij rekening met onderstaande elementen. Bij het bestemmen van het op het transitiemoment aanwezige pensioenvermogen dient naar onze mening de rangorde uit het huidige FTK te worden gevolgd. Dit impliceert in principe een volgorde van rangschikking van onderstaande elementen.

- *Financiering van huidige pensioenaanspraken (100%)*
Het vermogen zodanig toedelen aan het persoonlijke vermogen dat de huidige pensioenaanspraken zo veel als mogelijk gefinancierd worden. Dat wil zeggen dat een deelnemer of gepensioneerde in totaal een dusdanig vermogen toegerekend krijgt dat daarmee hetzelfde ouderdoms- en nabestaandenpensioen in de nieuwe pensioenregeling als in de huidige regeling bereikt wordt.
- *Financiering toekomstige indexatie (minimaal 2%)*
Het (resterende) vermogen zoveel als mogelijk zodanig verdelen en toevoegen aan het persoonlijk pensioenvermogen dat per deelnemersgroep de financiering van de jaarlijkse toekomstige verhoging van (ingegaan) pensioen (voorheen: toeslagverlening) kan worden vormgegeven.
- *Financiering mogelijke ontstane achterstanden*
Het (resterende) vermogen zoveel als mogelijk zodanig verdelen dat daarmee voor iedere deelnemersgroep de financiering van eventuele achterstanden, ontstaan door het niet behalen van koopkrachtambities of mogelijke onevenwichtigheden uit het verleden, kan worden vormgegeven.

- *Initiële vulling van een solidariteitsreserve*
Uit het (resterende) vermogen dient initieel de solidariteitsreserve gevuld te worden naar een niveau dat bijdraagt aan een beperking van de beweeglijkheid (schokken) van ingegane pensioenen naar een acceptabel niveau. Voor degenen voor wie de FPR gaat gelden wordt, als er geen sprake is van een risicodelingsreserve, een evenredig deel toegevoegd aan het individuele pensioenvermogen van betrokkenen.
- *Pro rata saldo verdeling*
Een na aftrek van alle voorgaande posten resterend vermogen wordt naar verhouding (pro rata) van het persoonlijk pensioenvermogen onder actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden verdeeld. Daarbij hebben wij bezwaar tegen het bij de berekening van de gecorrigeerde aanspraken en rechten uitgaan van een gespreide verhoging zoals de standaardmethode mogelijk maakt voor gepensioneerden, terwijl deelnemers en slapers een eventuele verhoging direct volledig toebedeeld krijgen. Oudere gepensioneerden, die veelal al jaren indexatie gemist hebben, worden hierdoor onevenredig geraakt.

2.3 Compensatie afschaffing doorsneesystematiek in principe niet uit het huidige fondsvermogen

De compensatie voor de afschaffing van de doorsneepremie is in essentie een compensatie voor in de toekomst te missen opbouw en dient daarom ten principale uit de in het wetsvoorstel geboden extra fiscale premieruimte te worden gefinancierd.

Het huidige pensioenvermogen is daarvoor niet opgebouwd. Gepensioneerden hebben voor wat betreft de doorsneesystematiek in principe de totale cyclus gevolgd en er derhalve geen voor- of nadeel van. Gepensioneerden met een gedeeltelijke opbouw bij pensioenfonds PGB die vanuit een 'slapers positie' met pensioen gegaan zijn, zullen er zelfs nadeel van hebben gehad bij het vaststellen van de hoogte van hun pensioenuitkering, omdat zij de voordelige latere periode van opbouw (meer opbouwen dan premie op die leeftijd rechtvaardigt) gemist hebben.

2.4 Vormgeving solidariteitsreserve

Onze sterke voorkeur voor de vormgeving van de solidariteitsreserve gaat uit naar de zogenoemde 'Ortec variant'. Dat betekent een solidariteitsreserve met gerichte vul- en verdeelregels die effectief ingezet kan worden om daling van pensioenuitkeringen zoveel mogelijk te voorkomen.

De solidariteitsreserve zou, na de initiële vulling op het transitie moment, gevuld moeten worden vanuit het overrendement en gebruikt moeten worden voor stabilisering van de ingegane pensioenen. Daarbij kan het niet zo zijn dat er effectief uiteindelijk weer sprake blijkt te zijn van uitsluitend nominale garantie van de hoogte van het ingegane pensioen.

De daadwerkelijke voorstellen over de werking van de solidariteitsreserve zullen wij beoordelen op de effectiviteit ervan in het licht van de doelstelling om de daling van pensioenuitkeringen zoveel mogelijk te voorkomen.

3. **Keuze regelingen**

Door de bijzondere uitgangspositie bij PGB en het daaruit voortvloeiende voornemen van PGB om na implementatie van de Wtp zowel de SPR als de FPR te gaan voeren, zal de implementatie van de Wtp voor de gepensioneerden verschillende effecten kunnen hebben, afhankelijk van de regeling van waarvoor hun oud werkgever zal kiezen (SPR of FPR).

Voor diegenen die bij PGB pensioen ontvangen geldt, ook als voor hen voorafgaand aan pensionering de DC-regeling gold, tijdens pensionering in feite de regelgeving van de DB-regeling. De werking van de SPR met daarbij een solidariteitsreserve die als doel kent de stabilisering van de ingegane pensioenen, lijkt naar ons huidige oordeel voor pensioenontvangers de beste garantie te geven op een solidair pensioen dat lijkt op het huidige, doch dat sneller kan stijgen en niet onverantwoord zal dalen, tenzij dat ook in de huidige regeling tot korting zou kunnen leiden.

Berekeningen zullen dit echter helder moeten maken. Daarom vragen wij conform de wet om berekeningen te (laten) maken die weergeven wat de effecten van beide regelingen zijn voor wat betreft de verwachte pensioenuitkering in de komende jaren, afgezet tegen de verwachte pensioenuitkering binnen het huidige stelsel (zie Overzichtsrapportage).

Mochten er voor sociale partners redenen zijn om te kiezen voor een FPR, dan gaan wij ervan uit dat in deze afweging de belangen van gepensioneerden voldoende worden betrokken. Wij vragen in dat geval expliciet om de argumentatie, inclusief de onderbouwende berekeningen, om niet voor een SPR te kiezen, op te nemen in het transitieplan.

Daarnaast zijn er binnen PGB gepensioneerden van wie er geen werkgever meer aanspreekbaar is over de keuze voor een nieuwe regeling (bijvoorbeeld door een faillissement en geen overgang van rechten-plichten naar een opvolgende onderneming). Volgens de Wtp is er dan geen formele werkgever die een verzoek tot invaren kan doen. Over de effecten daarvan voor betrokkenen blijven wij in overleg met PGB en hopen wij dat VVG-PGB – in de geest van de onlangs gepubliceerde richtlijn gesloten fondsen – een ‘hoorrecht-rol’ kan vervullen.

4. Keuze uitvoeringsorganisatie

Met uitzondering van de gepensioneerden uit een DC-regeling die gebruik makend van het shoprecht hun (variabele) pensioenuitkering bij een verzekeraar hebben ondergebracht, worden alle huidige pensioenuitkeringen door PGB uitgevoerd. Daarbij zitten alle huidige gepensioneerden uit zowel de DB-regeling als uit de DC-regeling in één solidair collectief (DB georiënteerd). Dat willen we voor zover mogelijk behouden.

In het kader van de Wtp, zullen bestaande pensioenontvangers, die invaren naar de FPR, eenmalig de keuze krijgen voor een variabele of vaste uitkering. Mede in relatie met het voorgaande heeft het onze voorkeur dat zowel de vaste als de variabele uitkering vanuit de FPR, door pensioenfonds PGB wordt uitgevoerd. We realiseren ons dat daarmee het individuele shoprecht vervalt.

Voor diegenen voor wie het bestaande nFTK zal blijven gelden (diegenen die niet invaren), gaan we ervan uit dat PGB ook de pensioenuitkering blijft verzorgen. Voor zover sociale partners redenen zouden hebben om voor een carve-out te gaan (uitbesteden van de pensioenen) en dit ook wettelijk mogelijk is, zullen wij vragen deze keuze mede met het oog op de belangen van gepensioneerden te beargumenteren en in de financiële onderbouwing aan te tonen dat deze keuze voor gepensioneerden niet slechter uitpakt.

Overzichtsrapportage

Om te beoordelen of de plannen die in het transitieplan worden opgenomen in voldoende mate rekening houden met hetgeen voor onze gepensioneerden van belang is, hebben wij er behoefte aan dat de voorstellen worden doorgerekend voor hun effecten ook op termijn. Om ook de keuze voor de regeling (SPR of FPR) te kunnen beoordelen in de effecten ervan voor gepensioneerden, als mede het af te kunnen zetten tegen de verwachting die gepensioneerden op basis van de huidige regeling hebben, willen we graag die effecten naast elkaar zien. Overigens heeft de wetgever ook aangegeven dat dergelijke berekeningen bij de besluitvorming betrokken moeten worden.

Omdat deze berekeningen veelal door PGB gemaakt zullen moeten worden en het zowel voor hen als voor ons lastig is om met veel verschillende maatmensen en achterliggende scenario's te moeten werken, hebben wij een concept format opgesteld van de berekeningen die wij graag zouden willen ontvangen. Dit format wordt afgestemd met PGB. Dit format zal te zijner tijd een bijlage van dit position paper zijn en bij VVG-PGB kunnen worden opgevraagd*. Mochten er echter redenen zijn voor

sociale partners om van dit format af te willen wijken, dan zijn wij uiteraard graag bereid om daarover met elkaar in gesprek te gaan.

Samenvattend

VVG-PGB behartigt de belangen van de gepensioneerden bij pensioenfonds PGB. In het kader van de Wtp heeft VVG-PGB daarom een rol binnen het in de wet opgenomen hoorrecht voor gepensioneerden. De wet geeft aan dat dit hoorrecht uitgeoefend moet worden bij sociale partners. De VVG-PGB wil in het kader van dit hoorrecht tijdig laten weten hoe zij aankijkt tegen de belangen van gepensioneerden bij het implementeren van de Wtp. Daarbij zijn wij graag bereid met sociale partners, binnen de structuren van hun overleg, van gedachten te wisselen.

Op hoofdlijnen zullen wij in het hoorrecht ons richten op de volgende punten:

- Zicht op een koopkrachtig pensioen, waarbij er niet alleen op het moment van transitie minimaal hetzelfde aan pensioen wordt ontvangen als voor overgang, maar er ook een reële verwachting zal zijn dat het pensioen in de jaren daarna gemiddeld tenminste met 2 % zal stijgen en de beweeglijkheid van de uitkering binnen acceptabele grenzen blijft (punt 1).
- Een evenwichtige transitie, waarbij bij invaren volgens de zogenaamde standaardmethode het in het pensioenfonds aanwezige vermogen wordt verdeeld, in rangorde volgens het huidige Ftk (punten 2.1 en 2.2).
- Een eventuele compensatie voor het afschaffen van de doorsneesystematiek dient in principe uit de in het wetsvoorstel geboden extra fiscale premieruimte te worden gefinancierd (punt 2.3).
- De solidariteitsreserve dient in ieder geval te worden ingezet voor stabilisatie van ingegane pensioenen, waarbij de vul- en verdeelregels eraan bijdragen om daling van pensioenuitkeringen zoveel mogelijk te voorkomen (punt 2.4)
- Vanuit de optiek van gepensioneerden lijkt ons - met onze huidige inzichten - dat het invaren in de SPR de voorkeur heeft. Berekeningen zullen dit echter verder moeten onderbouwen. Indien sociale partners voor een andere regeling kiezen (FPR), zullen berekeningen moeten aantonen dat die keuze te rechtvaardigen is (punt 3).
- Onze voorkeur gaat ernaar uit dat het uitkeren van de ingegane pensioenen ook na implementatie van Wtp door PGB blijft gebeuren. Hiervan kan naar ons oordeel pas worden afgeweken als dit tot onoverkomelijke problemen leidt en pas nadat is vastgesteld dat het voor de betrokkenen geen negatieve effecten heeft (punt 4).

Om de in de transitieplannen opgenomen keuzes te kunnen beoordelen verzoeken wij om ons van berekeningen te voorzien, waarvoor wij een format als bijlage aan dit position paper zullen toevoegen.

Afsluitend

Met dit position paper hopen wij inzicht gegeven te hebben in de punten die voor onze gepensioneerden van belang zijn bij het implementeren van de Wtp. Wij vertrouwen erop dat er niet alleen conform de letter van de wet, maar ook in de geest daarvan rekening gehouden zal worden met deze belangen.

Met deze notitie hopen wij een bijdrage te leveren aan een vruchtbare gedachtewisseling in de aanloop naar een transitieplan.

*Bijlage met format voor berekeningen op te vragen via pensioen@vvgpbg.nl